

OSRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTEKOW W WARSZAWIE
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTEKOW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L L M N O P R S T U V W X Y Z

Nr 12332
MAZOWIECKIE

1. Obiekt
KOŚCIÓŁ PARAFIALNY p.w. św. Leonarda

2 Czas powstania
1712

3 Miejscowość
GRZEBSK

11 Zdjęcia rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4 Adres
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna
województwo skierniewickie
gmina Wieczfnia Kościelna pow. MŁAWA

6. Poprzednie nazwy miejscowości
Grzebsk

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975
województwo
powiat

8. Właściciel i jego adres
Parafia rzym.-kat.
w Grzebsku

9. Użytkownik i jego adres
J.w.

10 Rejestr zabytków
Nr 22/76 6/58 data 25.01.1958

1. Widok od północy.
2. Widok od wschodu.

Jed. W.A. Olsztyn z. 1350/S
OzGrat 2.1 Ostróda c 514 m. 40 000

Parafia należy do jednych z najstarszych na Mazowszu. Grzebsk zniszczony przez Prusów w XIII w. W 1413 Krzyżacy obrabowali reaktywowaną parafię niszcząc ją i paląc dokumenty. W XVI w. drewniany kościół miał za patrona św. Zofię i zachował się do naszych czasów w pełnej wysokości ścian. W 1712 przeprowadzono remont, wzmocniono ściany lisicami i żelaznymi sztabami w narożach; założono strop belkowy wsparty na słupach. W 1753 Bp Jan Krasiński sufragon chełmiński konsekrował nowy kościół, przebudowany w 1712. W XIX w. nastąpiły kolejne generalne remonty (1831 - dachu gontowego, 1882 - wnętrze przekryto pseudokolebką niszcząc stary strop, dobudowano nowy chór muzyczny). Ostatni generalny remont przeprowadził w roku 1993 proboszcz ks Jan Kaźmierczak odtwarzając pierwotny wygląd świątyni.

Kościół położony w centrum wsi, jego teren ogrodzony murem graniczy od południa z cmentarzem grzebalnym, od północnego-wschodu z plebanią. W obrębie cmentarza przykościelnego, w południowo-zachodnim narożniku od stron zachodniej i południowej starodrzew.

Kościół orientowany, drewniany, konstrukcji zrębowej, wzmocniony w nawie i prezbiterium obustronnie lisicami; węgly łączone na nakładkę; od zewnątrz oszalowany pionowo deskami z listwami w miejscach ich złączeń; od wewnątrz ściany z bali drewnianych malowane olejno. Powalina na kamiennej podmurówce osłonięta poziomą deską, nad którą wydatny gzyms kapnikowy. Strop nad nawą i prezbiterium drewniany, belkowy podbity od dołu deskami ułożonymi poprzecznie do osi wzdłużnej kościoła. W nawie strop wzmocniony dwiema wzdłużnymi deskami podbitymi dodatkowo, pod którymi trzy pary słupów podtrzymujących. W zakrystii i kruchtach także strop płaski. Wieżba dachowa konstrukcji krokwiowo-jętowej. Występują też pojedyncze jętki z płatwiami. Dachy kryte ocynkową blachą, także blachą obudowana jest wieżyczka na sygnaturkę i wieńczący ją hełm. Schody na chór muzyczny jednobiegowe, drewniane. Posadzka cementowa. Drzwi wejściowe od zachodu drewniane, dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe, opierane w jodełkę na zawiasach pasowych na całą szerokość. Drzwi do zakrystii północnej w szerokich odrzwiach, drewniane, jednoskrzydłowe, deskowe. Drzwi wewnętrzne z kruchty zach. do nawy dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe z przeszklonymi górnymi płycinami; drzwi z prezbiterium do zakrystii północnej i południowej prostokątne w szerokich odrzwiach, jednoskrzydłowe, opierane z klepek nabijanych gwoździami. Okna w nawie i prezbiterium w prostokątnych otworach, krosnowe, dwudzielne, ośmiokwaterowe, prostokątne ze stałym półkoliście zamkniętym naświetlem podzielonym promieniście rozchodzącymi się szprosami; w ścianie wschodniej prezbiterium dwa koliste otwory okienne - górne z promienistymi szprosami, dolne - bez szyby. W zakrystiach okna krosnowe, prostokątne zamknięte półkolistym naświetlem dzielonym szprosami, dwudzielne, sześciokwaterowe ujęte prostokątnymi drewnianymi listwami. Okna w kruchcie zachodniej krosnowe, prostokątne, dwudzielne, sześciokwaterowe.

Kościół jednonawowy z prostokątną nawą i nieco węższym, wydłużonym prezbiterium. Nawa od zachodu i prezbiterium od wschodu zamknięte trójbocznie. Do zachodniej ściany nawy przylega prostokątna, wydłużona kruchta także zamknięta trójbocznie. Do prezbiterium, na zakończeniu ścian północnej i południowej, dobudowane dwie prostokątne, symetryczne zakrystie.

Bryła zwarta; nawa wyższa i nieco szersza oraz obniżona, węższe prezbiterium nakryte osobnymi dachami dwuspadowymi zakończonymi trójbocznie w stronę zachodnią i wschodnią. Kruchta zachodnia przykryta dachem dwuspadowym z trójbocznymi połaciami od zachodu. Zakrystie kryte dachami trójspadowymi. Na zakończeniu kalenicy wyższej części dachu, przed przejściem na niższą, sześcioboczna arkadowa wieżyczka na sygnaturkę zwieńczona barokowym hełmem. Na zakończeniu kalenicy nawy od zachodu krzyż żelazny.

Elewacje kościoła szalowane, rozczłonkowane regularnie otworami okiennymi. Nad cokołem gzyms kapnikowy, pod połacią dachu profilowany, szeroki, wyoblony do góry gzyms osłaniający krokwie. Symetrycznie rozmieszczone rury spustowe odprowadzające wody opadowe do gruntu. W ścianie zachodniej kruchty prostokątny otwór wejściowy poprzedzony szerokim podestem ze schodami.

Wnętrze jednoprzestrzenne; w nawie trzy pary słupów o przekroju kwadratu

14. Kubatura

1833,84 m³ bez kruchty
1906.88 m³ z kruchtą

15. Powierzchnia użytkowa

16. Przeznaczenie pierwotne

sakralne

17. Użytkowanie obecne

sakralne

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

1958-59 nowa podmurówka i podwaliny oraz szalowanie
1964-65 nowe pokrycie dachu blachą
1993 remont generalny z przywróceniem pierwotnej formy

3. Schody przed zakrystią południową.

19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Stan zachowania dobry. W ścianach nieliczne ubytki drewna i spoin.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

"Księga wizyt kanonicznych parafii Grzebskiej -
wizytacja z 1831, protokół z 1842 r." Wł. parafia
w Grzebsku.

22 Bibliografia

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr Halina Lisińska X, 1995

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki inż. Ewa Rzetecka X, 1995

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. mgr Halina Lisińska X, 1995

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładka do karty ewdencyjnej zawierająca d.c. opisu,
plan przyziemia i zdjęcia fot.